

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 188 (XXXII) — Nr. 875

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Vineri, 25 septembrie 2020

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE	
5.460. — Ordin al ministrului educației și cercetării privind aprobarea Metodologiei de organizare și desfășurare a examenului pentru obținerea atestatului de competență lingvistică pentru absolvenții claselor cu studiu intensiv și bilingv al unei limbi moderne și pentru absolvenții claselor cu predare în limbile minorităților, precum și a atestatului pentru predarea unei limbi moderne la grupe/clase din învățământul preșcolar și primar de către absolvenții claselor cu profil pedagogic, specializarea învățător-educatoare.....	2–4
5.618. — Ordin al ministrului educației și cercetării pentru completarea anexei la Ordinul ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 5.568/2011 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a unităților de învățământ cu program sportiv integrat.....	4
5.619. — Ordin al ministrului educației și cercetării pentru modificarea anexei la Ordinul ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 5.570/2011 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a unităților de învățământ cu program sportiv suplimentar	5
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIEI	
Decizia nr. 14 din 22 iunie 2020 (Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii)	6–16

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

ORDIN

privind aprobarea Metodologiei de organizare și desfășurare a examenului pentru obținerea atestatului de competență lingvistică pentru absolvenții claselor cu studiu intensiv și bilingv al unei limbi moderne și pentru absolvenții claselor cu predare în limbile minorităților, precum și a atestatului pentru predarea unei limbi moderne la grupe/clase din învățământul preșcolar și primar de către absolvenții claselor cu profil pedagogic, specializarea învățător-educatoare

Având în vedere:

— prevederile art. 94 alin. (2) lit. e) și ale art. 77 alin. (6) din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare;

— prevederile Regulamentului (UE) 2016/679 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor),

în temeiul prevederilor art. 15 alin. (3) din Hotărârea Guvernului nr. 24/2020 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației și Cercetării,

ministrul educației și cercetării emite prezentul ordin.

Art. 1. — (1) Se aprobă Metodologia de organizare și desfășurare a examenului pentru obținerea atestatului de competență lingvistică pentru absolvenții claselor cu studiu intensiv și bilingv al unei limbi moderne și pentru absolvenții claselor cu predare în limbile minorităților, precum și a atestatului pentru predarea unei limbi moderne la grupe/clase din învățământul preșcolar și primar de către absolvenții claselor cu profil pedagogic, specializarea învățător-educatoare, prevăzută în anexa nr. 1, care face parte integrantă din prezentul ordin.

(2) Criteriile de evaluare a probelor sunt prevăzute în anexa nr. 2, care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. — La data intrării în vigoare a prezentului ordin se abrogă prevederile Ordinului ministrului educației și cercetării nr. 4.422/2020 pentru aprobarea Metodologiei de organizare și

desfășurare a probelor pentru obținerea atestatului de competență lingvistică pentru absolvenții claselor cu studiu intensiv și bilingv al unei limbi moderne și pentru absolvenții claselor cu predare în limbile minorităților, precum și a atestatului pentru predarea unei limbi moderne la clasele I—IV de către absolvenții claselor cu profil pedagogic, specializarea învățător-educatoare, pentru anul școlar 2019—2020, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 456 din 29 mai 2020.

Art. 3. — Direcția generală învățământ preuniversitar, Direcția generală minorități și relația cu Parlamentul, inspectoratele școlare și conducerile unităților de învățământ duc la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

Art. 4. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Ministrul educației și cercetării,
Cristina Monica Anisie

București, 31 august 2020.
Nr. 5.460.

ANEXA Nr. 1

METODOLOGIE

de organizare și desfășurare a examenului pentru obținerea atestatului de competență lingvistică pentru absolvenții claselor cu studiu intensiv și bilingv al unei limbi moderne și pentru absolvenții claselor cu predare în limbile minorităților, precum și a atestatului pentru predarea unei limbi moderne la grupe/clase din învățământul preșcolar și primar de către absolvenții claselor cu profil pedagogic, specializarea învățător-educatoare

Art. 1. — Prezenta metodologie reglementează modul de organizare și desfășurare a examenului pentru obținerea atestatului de competență lingvistică pentru absolvenții claselor cu studiu intensiv și bilingv al unei limbi moderne și pentru cei ai claselor cu predare în limbile minorităților, precum și a atestatului pentru predarea unei limbi moderne la grupe/clase din învățământul preșcolar și primar de către absolvenții claselor cu profil pedagogic, specializarea învățător-educatoare, proveniți din învățământul liceal de stat și particular.

Art. 2. — Înscrierea candidaților și susținerea examenului pentru obținerea atestatului de competență lingvistică pentru elevii claselor cu studiu intensiv și bilingv al unei limbi moderne și pentru cei ai claselor cu predare în limbile minorităților, precum și a atestatului pentru predarea unei limbi moderne la

grupe/clase din învățământul preșcolar și primar de către absolvenții claselor cu profil pedagogic, specializarea învățător-educatoare, proveniți din învățământul liceal de stat și particular se desfășoară în perioada 1—31 mai.

Art. 3. — Atestatul de competență lingvistică este actul de studii prin care se confirmă pregătirea profesională de specialitate dobândită de absolvenții unităților de învățământ liceal, cursuri de zi. Acesta li se eliberează absolvenților claselor menționate la art. 1 care au promovat probele de specialitate prevăzute la art. 8.

Art. 4. — (1) Candidații proveniți din învățământul de stat și particular pot susține probele pentru obținerea atestatului de competență lingvistică fără taxă, de două ori. Prezentările

ulterioare la acest examen sunt condiționate de achitarea unor taxe de examen.

(2) Candidații din învățământul de stat și particular susțin probele pentru obținerea atestatului de competență lingvistică într-un centru de examen organizat astfel:

a) pentru unitățile de învățământ acreditate, în unitatea respectivă;

b) pentru unitățile de învățământ autorizate, înființate conform legii, într-un centru de examen aparținând învățământului de stat, stabilit de către inspectoratul școlar județean/al municipiului București (ISJ/ISMB).

(3) Taxele prevăzute la alin. (1) sunt stabilite de fiecare inspectorat școlar. La stabilirea cuantumului taxelor se iau în calcul toate cheltuielile per candidat.

Art. 5. — Examenul prevăzut la art. 1 se organizează și se desfășoară la nivelul unității de învățământ liceal la care sunt înscriși elevii, cu respectarea prevederilor art. 4 din prezenta metodologie.

Art. 6. — (1) La nivelul fiecărei unități de învățământ liceal de stat și particular acreditat se constituie, prin decizie internă, Comisia pentru organizarea și desfășurarea probelor din cadrul examenului pentru obținerea atestatului de competență lingvistică/atestatului pentru predarea unei limbi moderne la grupe/clase din învățământul preșcolar și primar alcătuită din:

a) președinte — directorul/directorul adjunct al unității de învățământ (fără drept de evaluare/examinare și notare);

b) secretar — responsabilul catedrei de specialitate/comisiei metodice din unitatea de învățământ respectivă (fără drept de evaluare/examinare și notare);

c) membri examinatori/evaluatori — profesori de specialitate, de regulă din aceeași unitate de învățământ în care învață elevii, cu drept de examinare/evaluare și notare. Un membru al comisiei va fi desemnat responsabil cu respectarea normelor de protecție a muncii și a normelor sanitare legal prevăzute.

(2) În vederea organizării și desfășurării probelor din cadrul examenului pentru obținerea atestatului de competență lingvistică/atestatului pentru predarea unei limbi moderne la grupe/clase din învățământul preșcolar și primar, comisia prevăzută la alin. (1) îndeplinește următoarele atribuții:

a) organizează, coordonează și răspunde de desfășurarea probelor din cadrul examenului pentru obținerea atestatului de competență lingvistică/atestatului pentru predarea unei limbi moderne la grupe/clase din învățământul preșcolar și primar;

b) stabilește graficul de desfășurare a probelor;

c) centralizează și gestionează proiectele depuse la secretariatul unității de învățământ de către elevii care se înscriu pentru susținerea probelor pentru obținerea atestatului de competență lingvistică/atestatului pentru predarea unei limbi moderne la grupe/clase din învățământul preșcolar și primar;

d) elaborează subiectele și baremele de evaluare și notarea aferente pentru proba scrisă prevăzută la art. 8 alin. (2) lit. c), conform programei școlare în vigoare;

e) organizează subcomisiile formate din câte 2 membri examinatori/evaluatori pentru examinarea candidaților și evaluarea și notarea proiectelor acestora;

f) afișează rezultatele probelor la finalizarea etapei de examinare/evaluare. Informațiile ce conțin datele de identificare a elevilor sunt: numele, inițiala/inițialele tatălui și prenumele candidatului, județul de proveniență/municipiul București, unitatea de învățământ de proveniență și rezultatul obținut la probe. Aceste informații se afișează în format letric și electronic la nivelul unității de învățământ, fiind menținute timp de o lună;

g) stochează/arhivează datele personale ale elevilor pe perioada evaluării portofoliilor și, ulterior, conform prevederilor legale în vigoare.

(3) Fiecare unitate de învățământ liceal își elaborează propria procedură de organizare și desfășurare a probelor din cadrul

examenului pentru obținerea atestatului de competență lingvistică pentru absolvenții claselor cu studiu intensiv și bilingv al unei limbi moderne și pentru cei ai claselor cu predare în limbile minorităților, precum și a atestatului pentru predarea unei limbi moderne la grupe/clase din învățământul preșcolar și primar de către absolvenții claselor cu profil pedagogic, specializarea învățător-educatoare, în baza prevederilor prezentei metodologii.

Art. 7. — (1) Înscrierea candidaților pentru obținerea atestatului se face la secretariatul unității de învățământ la care elevul este înscris sau pe care l-a absolvit (în cazul candidaților din seriile anterioare), în prima săptămână a lunii mai.

(2) Pentru înscrierea în vederea obținerii atestatului pentru predarea unei limbi moderne la grupe/clase din învățământul preșcolar și primar, candidații trebuie să îndeplinească următoarele condiții cumulativ:

a) să fi efectuat practica pedagogică la limba modernă la care solicită atestarea;

b) să aibă media generală minimum 8 (opt) la limba modernă studiată pe parcursul ciclului liceal pentru care solicită atestarea.

(3) La momentul înscrierii, în funcție de profilul absolvit, elevii depun la secretariatul unității de învățământ lucrările prevăzute la art. 8 alin. (1) lit. a) și alin. (2) lit. b), semnate.

Art. 8. — (1) Pentru candidații din clasele cu studiu intensiv și bilingv al unei limbi moderne și pentru candidații claselor cu predare în limbile minorităților, probele pentru obținerea atestatului de competență lingvistică constau în:

a) elaborarea unui proiect de 8—10 pagini, pe o temă de cultură și civilizație (aleasă până la sfârșitul semestrului I și pregătită sub îndrumarea profesorului de limbă modernă de la clasă), care să reflecte una dintre temele din programa școlară de cultură și civilizație stabilite de catedra de specialitate din unitatea de învățământ liceal;

b) prezentarea orală a proiectului. Membrii comisiei pot adresa candidatului întrebări, fără a depăși un timp de maximum 30 de minute pentru fiecare candidat.

(2) Pentru candidații provenind de la clasele cu profil pedagogic, probele pentru obținerea atestatului pentru predarea unei limbi moderne constau în:

a) susținerea lecției la grupe/clase din învățământul preșcolar și primar la limba modernă pentru care se solicită atestarea;

b) prezentarea proiectului didactic în baza căruia a fost susținută lecția prevăzută la lit. a);

c) susținerea unei probe scrise, la limba modernă la care se solicită atestarea, cu durata de 60 de minute.

Art. 9. — (1) Probele sunt evaluate separat, de către 2 profesori evaluatori — membri ai comisiei/subcomisiei.

(2) Fiecare profesor evaluator va acorda câte un punctaj cuprins între 10 și 100 de puncte, pe baza criteriilor de evaluare prezentate în anexa nr. 2 la ordin. Diferența dintre punctajele acordate la proba scrisă de către cei 2 profesori evaluatori nu poate depăși 10 puncte.

Art. 10. — (1) Pentru candidații provenind de la clasele cu studiu intensiv și bilingv al unei limbi moderne și pentru cei provenind de la clasele cu predare în limbile minorităților, media finală pentru evaluarea proiectului este media aritmetică a notelor acordate de fiecare evaluator, note care se obțin prin transformarea punctelor de la 10 la 100 în note de la 1 la 10.

(2) Media minimă pentru promovarea examenului și obținerea atestatului de competență lingvistică este 7 (șapte).

Art. 11. — (1) Pentru candidații provenind de la clasele cu profil pedagogic, specializarea învățător-educatoare, nota finală se calculează ca medie aritmetică, cu două zecimale, fără rotunjire, a notelor acordate de fiecare profesor evaluator pentru:

a) proiectarea, desfășurarea și evaluarea lecției;

b) competența de comunicare orală în limba modernă, evaluată atât pe parcursul desfășurării lecției, cât și în timpul susținerii proiectului didactic;

c) nota obținută la proba scrisă.

(2) Media minimă pentru promovarea probelor și obținerea atestatului de competență lingvistică este 8 (opt).

Art. 12. — Nu se admit contestații la niciuna dintre probe.

Art. 13. — Atestatul de competență lingvistică se eliberează de secretariatul unității de învățământ liceal în care au fost susținute probele, după absolvirea de către candidați a clasei a XII-a.

Art. 14. — Eliberarea atestatului de competență lingvistică nu este condiționată de promovarea examenului național de bacalaureat.

Art. 15. — Documentele aferente susținerii probelor pentru obținerea atestatului de competență lingvistică pentru candidații provenind de la clasele cu studiu intensiv și bilingv al unei limbi moderne și pentru cei ai claselor cu predare în limbile minorităților, precum și pentru cei provenind de la clasele cu profil pedagogic, specializarea învățător-educatoare, inclusiv proiectele elevilor, se arhivează conform prevederilor legale în vigoare.

ANEXA Nr. 2

C R I T E R I I pentru evaluarea proiectului/proiectului didactic

1. Redactare: 50 de puncte

- a) argumentarea/motivarea temei alese de către candidat — 10 puncte;
- b) utilizarea corectă a elementelor de semantică/lexic/morfosintaxă în redactarea proiectului/proiectului didactic — 20 de puncte;
- c) respectarea structurii proiectului/proiectului didactic propus — 5 puncte;
- d) coerență în structura proiectului/proiectului didactic — 10 puncte;
- e) elemente de creativitate în elaborarea proiectului — 5 puncte.

2. Prezentare: 40 de puncte

- a) capacitatea de a argumenta — 5 puncte;
  - b) capacitatea de a sintetiza ideile principale — 5 puncte;
  - c) capacitatea de a ilustra aceste idei cu exemple adecvate — 5 puncte;
  - d) capacitatea de a evidenția aspecte particulare — 5 puncte;
  - e) capacitatea de a exprima o viziune proprie/un mesaj propriu — 5 puncte;
  - f) corectitudine lingvistică (corectitudine morfosintactică, adecvarea lexicului) — 10 puncte;
  - g) creativitate în prezentarea proiectului — 5 puncte.
- Se acordă 10 puncte din oficiu.

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

O R D I N

pentru completarea anexei la Ordinul ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 5.568/2011 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a unităților de învățământ cu program sportiv integrat

Având în vedere:

— prevederile art. 42 alin. (6) din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare;

— prevederile Regulamentului-cadru de organizare și funcționare al cluburilor sportive — unități aflate în subordinea Ministerului Tineretului și Sportului, aprobat prin Ordinul ministrului tineretului și sportului nr. 832/2017, cu modificările ulterioare, în temeiul prevederilor art. 15 alin. (3) din Hotărârea Guvernului nr. 24/2020 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației și Cercetării, cu modificările ulterioare,

ministrul educației și cercetării emite prezentul ordin.

Art. I. — Anexa la Ordinul ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 5.568/2011 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a unităților de învățământ cu program sportiv integrat, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 784 din 4 noiembrie 2011, se completează după cum urmează:

— **La articolul 15, după alineatul (2) se introduce un nou alineat, alineatul (3), cu următorul cuprins:**

„(3) Directorul unității de învățământ cu program sportiv integrat reprezintă personal sau prin delegat, angajat al unității respective, unitatea de învățământ în relațiile cu

organismele sportive interne și/sau internaționale, cu celelalte instituții publice sau private, organe jurisdicționale, organizații sau operatori economici, precum și cu persoanele fizice și juridice române și străine, inclusiv cu administrația și comunitatea locală.”

Art. II. — Direcția generală învățământ preuniversitar din cadrul Ministerului Educației și Cercetării, inspectoratele școlare și unitățile de învățământ preuniversitar cu program sportiv integrat duc la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

Art. III. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Ministrul educației și cercetării,
Cristina Monica Anisie

București, 23 septembrie 2020.
Nr. 5.618.

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

ORDIN
pentru modificarea anexei la Ordinul ministrului educației,
cercetării, tineretului și sportului nr. 5.570/2011
privind aprobarea Regulamentului de organizare
și funcționare a unităților de învățământ
cu program sportiv suplimentar

Având în vedere:

— prevederile art. 42 alin. (6) din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare;

— prevederile Regulamentului-cadru de organizare și funcționare al cluburilor sportive — unități aflate în subordinea Ministerului Tineretului și Sportului, aprobat prin Ordinul ministrului tineretului și sportului nr. 832/2017, cu modificările ulterioare,

în temeiul prevederilor art. 15 alin. (3) din Hotărârea Guvernului nr. 24/2020 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației și Cercetării, cu modificările ulterioare,

ministrul educației și cercetării emite prezentul ordin.

Art. I. — Anexa la Ordinul ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 5.570/2011 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a unităților de învățământ cu program sportiv suplimentar, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 792 din 8 noiembrie 2011, cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 16, alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Directorul reprezintă personal sau prin delegat, angajat al clubului sportiv școlar, clubul sportiv școlar în relațiile cu organisme sportive interne și/sau internaționale, cu celelalte instituții publice sau private, organe jurisdicționale, organizații sau operatori economici, precum și cu persoanele fizice și juridice române și străine, inclusiv cu administrația și comunitatea locală.”

2. Articolul 18 va avea următorul cuprins:

„Art. 18. — (1) Conducerea clubului sportiv școlar/secțiilor de club sportiv școlar în cadrul altei unități de învățământ este asigurată de către directorul unității de învățământ în cadrul căreia funcționează clubul sportiv școlar/secția de club sportiv școlar, ajutat, după caz, de un director adjunct sau de cadrul didactic coordonator al clubului sportiv școlar/secțiilor de club sportiv școlar.

(2) Directorul unității de învățământ în cadrul căreia funcționează clubul sportiv școlar/secția de club sportiv școlar reprezintă personal sau prin delegat, angajat al unității de învățământ, clubul sportiv școlar/secția de club sportiv școlar în relațiile cu organisme sportive interne și/sau internaționale, cu celelalte instituții publice sau private, organe jurisdicționale, organizații sau operatori economici, precum și cu persoanele fizice și juridice române și străine, inclusiv cu administrația și comunitatea locală.”

Art. II. — Direcția generală învățământ preuniversitar din cadrul Ministerului Educației și Cercetării, inspectoratele școlare și unitățile de învățământ preuniversitar cu program sportiv suplimentar duc la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

Art. III. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Ministrul educației și cercetării,
Cristina Monica Anisie

București, 23 septembrie 2020.
Nr. 5.619.

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU SOLUȚIONAREA RECURSULUI ÎN INTERESUL LEGII

DECIZIA Nr. 14

din 22 iunie 2020

Dosar nr. 957/1/2020

Corina-Alina Corbu	— președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție — președintele completului
Laura-Mihaela Ivanovici Marian Budă	— președintele Secției I civile — președintele Secției a II-a civile
Denisa Angelica Stănișor	— președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Daniel Grădinaru	— președintele Secției penale
Bianca Elena Țăndărescu	— judecător la Secția I civilă
Eugenia Pușcașiu	— judecător la Secția I civilă
Mihaela Tăbărcă	— judecător la Secția I civilă
Simona Lala Cristescu	— judecător la Secția I civilă
Mari Ilie	— judecător la Secția I civilă
Andreia Liana Constanda	— judecător la Secția I civilă
Petronela Iulia Nițu	— judecător la Secția a II-a civilă
Rodica Dorin	— judecător la Secția a II-a civilă
Minodora Condoiu	— judecător la Secția a II-a civilă
Valentina Vrabie	— judecător la Secția a II-a civilă
Virginia Florentina Duminecă	— judecător la Secția a II-a civilă
Veronica Magdalena Dănăilă	— judecător la Secția a II-a civilă
Cezar Hîncu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Mădălina Elena Grecu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Mariana Constantinescu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Adriana Elena Gherasim	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Horațiu Pătrașcu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Gheza Attila Farmathy	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Francisca Maria Vasile	— judecător la Secția penală
Oana Burnel	— judecător la Secția penală

1. Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii ce formează obiectul Dosarului nr. 957/1/2020 este legal constituit conform dispozițiilor art. 516 alin. (2) din Codul de procedură civilă și ale art. 34 alin. (3) lit. b) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat (*Regulamentul*).

2. Ședința este prezidată de doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

3. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este reprezentat de doamna procuror șef al Biroului de recursuri civile în interesul legii — Serviciul judiciar civil din cadrul Secției judiciare, Luminița Nicolescu.

4. La ședința de judecată participă domnul Cristian Balacciu, magistrat-asistent în cadrul Secțiilor Unite, desemnat în conformitate cu dispozițiile art. 35 din Regulament.

5. Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a luat în examinare recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Galați ce formează obiectul Dosarului nr. 957/1/2020.

6. Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că au fost depuse la dosar anexele cu hotărârile definitive contradictorii pronunțate de instanțele judecătorești, raportul întocmit de judecătorii-raportori, opiniile procurorului general și ale specialiștilor consultați, precum și un punct de vedere la raport.

7. Constatând că nu sunt chestiuni prealabile, doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele completului, acordă cuvântul asupra recursului în interesul legii reprezentantului procurorului general.

8. Doamna procuror Luminița Nicolescu susține că cea de-a doua orientare jurisprudențială este în spiritul și litera legii. În acest sens arată că apelul incident are caracter accesoriu față de apelul principal, conform art. 472 din Codul de procedură civilă. Totodată, susține că prin Decizia nr. 280 din 26 aprilie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 53 din 21 ianuarie 2019, Curtea Constituțională a subliniat caracterul accesoriu al apelului incident față de apelul principal. Pentru aceste argumente, solicită admiterea recursului în interesul legii și pronunțarea unei hotărâri de unificare a practicii judiciare.

9. Nefiind întrebări pentru reprezentantul procurorului general, doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele completului, declară dezbaterile închise, iar completul de judecată rămâne în pronunțare asupra recursului în interesul legii.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

I. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție și obiectul recursului în interesul legii

10. Înalta Curte de Casație și Justiție a fost investită prin sesizarea Colegiului de conducere al Curții de Apel Galați cu soluționarea recursului în interesul legii ce vizează următoarea problemă de drept: „În interpretarea și aplicarea unitară a art. 472, art. 473 și art. 491 din Codul de procedură civilă, obiectul apelului sau recursului incident, respectiv provocat, poate privi o parte din hotărârea primei instanțe sau a instanței de apel care nu a fost atacată cu apel sau recurs principal?”

II. Prevederile legale supuse interpretării Înaltei Curți de Casație și Justiție

11. Art. 472 din Codul de procedură civilă „Apelul incident”
Alin. (1) „Intimatul este în drept, după împlinirea termenului de apel, să formuleze apel în scris, în cadrul procesului în care se judecă apelul făcut de partea potrivnică, printr-o cerere proprie care să tindă la schimbarea hotărârii primei instanțe.”

Alin. (2) „Dacă apelantul principal își retrage apelul sau dacă acesta este respins ca tardiv, ca inadmisibil ori pentru alte

motive care nu implică cercetarea fondului, apelul incident prevăzut la alin. (1) rămâne fără efect. ”

Art. 473 din Codul de procedură civilă „Apelul provocat”

„În caz de coparticipare procesuală, precum și atunci când la prima instanță au intervenit terțe persoane în proces, intimatul este în drept, după împlinirea termenului de apel, să declare în scris apel împotriva altui intimat sau a unei persoane care a figurat în primă instanță și care nu este parte în apelul principal, dacă acesta din urmă ar fi de natură să producă consecințe asupra situației sale juridice în proces. Dispozițiile art. 472 alin. (2) se aplică în mod corespunzător. ”

Art. 491 din Codul de procedură civilă „Recursul incident și recursul provocat”

Alin. (1) „Recursul incident și recursul provocat se pot exercita, în cazurile prevăzute la art. 472 și 473, care se aplică în mod corespunzător. Dispozițiile art. 488 rămân aplicabile. ”

Alin. (2) „Prevederile art. 474 se aplică în mod corespunzător. ”

III. Orientările jurisprudențiale divergente

12. Autorul sesizării a arătat că practica judiciară neunitară cu privire la problema de drept ce formează obiectul recursului în interesul legii a fost constatată prin considerentul de la paragraful 60 din Decizia nr. 42 din 14 octombrie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 43 din 22 ianuarie 2020, prin care Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a respins, ca inadmisibilă, sesizarea formulată de Curtea de Apel Galați — Secția a II-a civilă, în Dosarul nr. 16.854/196/2013, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept: *„Dispozițiile art. 491 alin. (1) și art. 472 alin. (1) din Codul de procedură civilă pot fi interpretate în sensul că obiectul recursului incident poate privi o parte din hotărârea instanței de apel care nu a fost atacată cu recurs principal? ”*.

13. Titularul sesizării a subliniat că problema de drept ce formează obiectul recursului în interesul legii este mai amplă decât cea indicată în decizia anterior menționată pentru că se referă nu numai la recursul incident, ci și la apelul incident, precum și la recursul și apelul provocat. Extinderea este determinată de specificul comun tuturor acestor căi de atac, respectiv caracterul accesoriu, în raport cu apelul sau recursul principal.

14. Altfel spus, având în vedere că soluția legislativă a accesorialității este stabilită formal numai pentru apelul incident, conform art. 472 alin. (2) din Codul de procedură civilă, în vreme ce pentru apelul provocat, recursul incident și recursul provocat, legiuitorul operează cu o normă de trimitere, respectiv art. 473 teza finală trimite la art. 472 alin. (2), iar art. 491 trimite la art. 472—473 din Codul de procedură civilă, înseamnă că soluția dată pentru oricare dintre căile de atac se extinde, automat, la toate celelalte.

15. Din examinarea hotărârilor judecătorești transmise au rezultat două opinii jurisprudențiale cu privire la problema de drept ce formează obiectul recursului în interesul legii.

16. Într-o primă opinie, s-a considerat că dispozițiile art. 491 alin. (1), art. 472 alin. (2) și art. 473 din Codul de procedură civilă nu condiționează formularea apelului/recursului incident sau provocat de invocarea unor motive de apel/recurs care să vizeze doar dispozițiile hotărârii atacate ce au fost criticate prin apelul/recursul principal, apreciindu-se că motivele apelului/recursului incident sau provocat pot tinde la casarea hotărârii atacate sub orice aspect care prezintă interes pentru intimatul ce declară apel/recurs incident sau provocat.

17. În fundamentarea acestei opinii, s-au adus următoarele argumente:

Condiționarea apelului/recursului incident sau provocat de cel principal este reglementată nu din perspectiva condițiilor de admisibilitate, ci din perspectiva posibilității soluționării acestuia pe fond. Astfel, conform art. 472 alin. (2) din Codul de procedură civilă, dacă apelul principal nu este cercetat pe fond, atunci cel incident rămâne fără efect. Regula *tantum devolutum quantum*

appellatum, care impune instanței de apel să verifice legalitatea și temeinicia numai în limitele criticilor formulate prin motivele de apel, privește fiecare cerere de apel în parte, iar nu raportul dintre apelul principal și cel incident.

S-a arătat că aceste dispoziții privesc și ipoteza în care intimatul din apelul/recursul principal nu are un interes pregnant de a formula el însuși apelul/recurs principal, dar, constatând că partea adversă a procedat la declararea căii de atac și luând cunoștință de motivele acesteia, poate considera că apărarea poziției sale necesită formularea unui apel/recurs incident sau provocat, prin intermediul căruia să repună în discuție soluțiile cuprinse în sentință/decizie, în încheieri premergătoare și pe care nu le-ar fi putut supune dezbaterii prin întâmpinare, întrucât, prin neatacare, ar fi intrat sub autoritatea lucrului judecat.

Opțiunea legiuitorului nu este aceea de a limita apelul/recursul incident sau provocat la cadrul procesual stabilit prin apelul/recursul principal, din perspectiva obiectului acestuia. Trimiterea făcută, în privința recursului, de art. 491 din Codul de procedură civilă, în sensul aplicabilității și a art. 488 din Codul de procedură civilă, relevă că recursul incident trebuie să cuprindă motivele de nelegalitate pe care se întemeiază partea, fără însă a se face vreo altă distincție, sens în care rezultă cu evidență că aceste motive sunt proprii recursului incident și determină independența acestuia față de recursul principal.

Totuși, apelul/recursul incident se îndreaptă împotriva părții cu interese contrare care are calitatea de apelant/recurent în apelul/recursul principal. Dacă apelul/recursul incident vizează pretenții formulate în legătură cu o parte care nu a declarat apel/recurs principal, acesta va fi respins ca inadmisibil.

18. În sensul primei opinii, au pronunțat hotărâri judecătorești definitive: Curtea de Apel Oradea — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal; Tribunalul Bistrița-Năsăud — Secția I civilă; Tribunalul Sălaj — Secția civilă; Curtea de Apel București — Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie, Secția a VI-a civilă, Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal; Curtea de Apel Craiova — Secția I civilă, Secția contencios administrativ și fiscal, Tribunalul Gorj — Secția I civilă, Tribunalul Iași — Secția I civilă, Curtea de Apel Ploiești — Secția de contencios administrativ și fiscal; Tribunalul Buzău — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal; Curtea de Apel Suceava — Secția de contencios administrativ și fiscal; Curtea de Apel Timișoara — Secția a II-a civilă; Tribunalul Specializat Mureș; Curtea de Apel Brașov — Secția civilă; Curtea de Apel Cluj — Secția I civilă; Tribunalul Maramureș — Secția I civilă; Tribunalul Constanța — Secția I civilă și Curtea de Apel Galați — Secția a II-a civilă.

19. În cea de-a doua opinie, s-a apreciat că apelul/recursul incident sau provocat nu poate privi decât acea parte din hotărâre care a fost deja atacată prin apelul/recursul principal.

20. În fundamentarea acestei opinii, s-au adus următoarele argumente:

Apelul/Recursul incident sau provocat are un pronunțat caracter accesoriu care rezultă din faptul că nu se poate, în niciun caz, declara înăuntrul termenului pentru apelul/recursul principal, deci nu va putea fi niciodată calificat drept apel/recurs principal, astfel că soluția asupra sa va depinde întotdeauna de actul de dispoziție al apelantului/recurentului principal sau de soluția dată asupra apelului/recursului principal.

Acele aspecte ale hotărârii care nu au fost atacate prin apelul/recursul principal se poate aprecia că au intrat în autoritatea de lucru judecat la împlinirea termenului de apel/recurs, deci înainte ca apelul/recursul incident sau provocat să poată fi declarat. Or, nu există nicio motivație rezonabilă pentru care să se acorde celui care a dat dovadă de pasivitate și nu a exercitat apelul/recursul în termenul legal posibilitatea de a apela sau recura pe cale incidentală partea din hotărâre ce a intrat în autoritatea de lucru judecat și în privința căreia

instanța de control judiciar nu a fost sesizată prin apelul/recursul principal.

De altfel, acceptarea opiniei opuse ar conduce la discriminarea evidentă între părți, în sensul oferirii unor termene diferite de exercitare a căii de atac, respectiv mai lung pentru partea care a promovat apelul/recursul incident sau provocat.

21. În sensul celei de-a doua opinii, au pronunțat hotărâri judecătorești definitive: Curtea de Apel Cluj — Secția a IV-a pentru litigii de muncă și asigurări sociale; Tribunalul Vrancea — Secția I civilă; Curtea de Apel Ploiești — Secția a II-a civilă; Curtea de Apel București — Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie și Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale; Tribunalul Buzău — Secția I civilă; Curtea de Apel Suceava — Secția de contencios administrativ și fiscal; Curtea de Apel Oradea — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal; Tribunalul pentru minori și familie Brașov și Tribunalul Bacău — Secția I civilă.

IV. Jurisprudența Curții Constituționale

22. Prin Decizia nr. 280 din 26 aprilie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 53 din 21 ianuarie 2019, Curtea Constituțională a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art. 472 alin. (1) din Codul de procedură civilă sunt constituționale în raport cu criticile formulate. În paragraful 26 din această decizie s-a reținut că apelul incident nu reprezintă o instituție procesuală de sine stătătoare, ci o cale de atac ce va fi formulată numai în corelație cu apelul principal formulat în cauză (...).

V. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

23. În cadrul mecanismelor de unificare a practicii judiciare, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a pronunțat Decizia nr. 42 din 14 octombrie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 43 din 22 ianuarie 2020, prin care a respins, ca inadmisibilă, sesizarea formulată de Curtea de Apel Galați — Secția a II-a civilă, în Dosarul nr. 16.854/196/2013, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept: „Dispozițiile art. 491 alin. (1) și art. 472 alin. (1) din Codul de procedură civilă pot fi interpretate în sensul că obiectul recursului incident poate privi o parte din hotărârea instanței de apel care nu a fost atacată cu recurs principal?”. În paragraful 60 din această decizie s-a reținut că: Hotărârile judecătorești identificate în cuprinsul cap. VII „Jurisprudența instanțelor naționale în materie” din prezenta decizie relevă existența unei practici judiciare consistente, dar neunitare, inclusiv la nivelul instanței supreme, ceea ce demonstrează faptul că problema de drept a cărei interpretare se solicită și-a pierdut caracterul de nouitate, iar scopul preîntâmpinării practicii neunitare nu mai poate fi atins, ceea ce pune în discuție și eficacitatea utilizării procedurii prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă — mecanismul la care s-ar fi putut apela, în această situație, fiind recursul în interesul legii.

24. La nivelul secțiilor Înaltei Curți de Casație și Justiție au fost pronunțate hotărâri judecătorești în sensul ambelor opinii.

25. În sensul primei opinii, au fost identificate decizii pronunțate de Secția I civilă, Secția a II-a civilă și Secția de contencios administrativ și fiscal ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, prin care s-a considerat că obiectul recursului incident nu este limitat la partea din hotărâre ce formează obiectul recursului principal, relevante în acest sens fiind:

— Decizia nr. 1.860 din 11 octombrie 2016, pronunțată de Secția I civilă;

— Decizia nr. 1.400 din 20 aprilie 2018, pronunțată de Secția I civilă;

— Decizia nr. 4.187 din 4 decembrie 2018, pronunțată de Secția I civilă;

— Decizia nr. 957 din 20 martie 2018, pronunțată de Secția a II-a civilă;

— Decizia nr. 1.157 din 29 mai 2019, pronunțată de Secția a II-a civilă;

— Decizia nr. 2.749 din 21 octombrie 2016, pronunțată de Secția de contencios administrativ și fiscal;

— Decizia nr. 479 din 14 februarie 2017, pronunțată de Secția de contencios administrativ și fiscal;

— Decizia nr. 3.750 din 3 iulie 2019, pronunțată de Secția de contencios administrativ și fiscal.

26. În același sens au fost identificate decizii ale Completului de 5 judecători, în materie civilă, al Înaltei Curți de Casație și Justiție, prin care au fost soluționate pe fond recursurile incidente: Decizia nr. 98 din 27 martie 2017, Decizia nr. 311 din 4 decembrie 2017 și Decizia nr. 312 din 4 decembrie 2017.

27. În sensul celei de-a doua opinii, au fost identificate decizii pronunțate de Secția I civilă și Secția de contencios administrativ și fiscal ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, prin care s-a reținut caracterul accesoriu al recursului incident în raport cu recursul principal, relevante în acest sens fiind:

— Decizia nr. 1.399 din 20 aprilie 2018, pronunțată de Secția I civilă;

— Decizia nr. 1.013 din 31 martie 2016, pronunțată de Secția de contencios administrativ și fiscal.

VI. Opinia Colegiului de conducere al Curții de Apel Galați

28. Colegiul de conducere al Curții de Apel Galați nu a prezentat un punct de vedere propriu asupra problemei de drept ce formează obiectul recursului în interesul legii, ci doar a expus opiniile jurisprudențiale divergente.

VII. Opinia procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

29. Procurorul general a apreciat că cea de-a doua opinie jurisprudențială este în litera și spiritul legii pentru următoarele argumente:

Apelul/Recursul incident sau provocat se poate exercita numai de către intimatul care tinde la schimbarea hotărârii atacate și numai în cadrul procesului în care se judecă apelul/recursul făcut de partea potrivnică.

În reglementarea actuală se accentuează caracterul accesoriu al apelului/recursului incident sau provocat, legea indicând că acesta nu poate fi formulat decât după împlinirea termenului de apel/recurs. De asemenea, existența și soarta apelului/recursului incident sau provocat depind de existența și soarta apelului/recursului principal, astfel cum rezultă din dispozițiile art. 472 alin. (2) și art. 473 din Codul de procedură civilă. Așadar, soluția dată apelului/recursului incident sau provocat va depinde întotdeauna de actul de dispoziție al apelantului sau recurentului principal ori de soluția dată apelului/recursului principal.

Din modul în care este reglementat apelul/recursul incident sau provocat rezultă că intimatul nu poate critica orice dispoziție din hotărârea primei instanțe/instanței de apel, ci doar pe acelea care formează obiectul apelului/recursului principal declarat de partea adversă. A admite soluția contrară ar echivala cu recunoașterea în favoarea părții care nu a declarat apel/recurs principal, achiesând astfel la hotărârea primei instanțe/instanței de apel, dreptul de a critica tardiv dispoziții din hotărâre, neatacate prin apelul/recursul principal, care au intrat în autoritate de lucru judecat.

Din conținutul art. 472 alin. (2) din Codul de procedură civilă rezultă că apelul incident este inadmisibil, legat nu doar de criticile formulate în apelul principal, ci și de conduita procesuală a apelantului principal. Această instituție procesuală nu poate fi înțeleasă ca fiind o completare a motivelor de apel sau o justificare a nelegalității hotărârii asupra unor capete de cerere respinse și neapelate de partea adversă, ci reprezintă o modalitate prin care intimatul, care nu a declarat apel, tinde la schimbarea hotărârii primei instanțe în favoarea sa, printr-o cerere proprie, dar în limitele evoluției impuse de apelul principal. Astfel, art. 472 alin. (2) din Codul de procedură civilă stabilește dependența soluției date apelului incident de soluția dată apelului principal.

30. Prin urmare, apelul/recursul incident sau provocat nu reprezintă o instituție procesuală de sine stătătoare, ci o cale de atac ce va fi formulată numai în corelație cu apelul/recursul principal, putând fi exercitat numai de intimatul care justifică un interes în promovarea căii de atac, dar în raport cu apelul/recursul principal.

VIII. Opiniile exprimate de specialiștii consultați

31. *Universitatea de Vest din Timișoara — Facultatea de Drept* a prezentat două opinii în sensul celor două orientări jurisprudențiale.

32. *Într-o opinie*, s-a apreciat că apelul/recursul incident sau provocat nu poate privi decât acea parte din hotărâre care a fost deja atacată prin apelul/recursul principal.

33. În fundamentarea acestei opinii, s-au adus următoarele argumente:

Stabilirea naturii juridice a apelului/recursului incident sau provocat ca fiind cereri accesorii reprezintă un argument important pentru susținerea celei de-a doua opinii jurisprudențiale. Astfel, s-a considerat că nu poate fi acceptată prima opinie jurisprudențială, deoarece apelul/recursul incident sau provocat nu are o existență de sine stătătoare, neputând exista independent de apelul/recursul principal.

Dacă s-ar putea invoca aspecte neavute în vedere prin apelul/recursul principal, s-ar înfrânge caracterul accesoriu al apelului/recursului incident sau provocat, care ar deveni o cale de atac independentă, ceea ce ar contraveni faptului că apelul/recursul incident sau provocat poate exista numai în corelație cu apelul/recursul principal.

S-a arătat că prima opinie jurisprudențială contravine dispozițiilor art. 472 alin. (2) din Codul de procedură civilă. Astfel, inclusiv în cazul în care apelul/recursul incident sau provocat îndeplinește toate condițiile de admisibilitate, tot va depinde de soarta apelului/recursului principal, chiar și sub aspectul condițiilor formale, care nu implică analiza fondului, din moment ce respingerea apelului/recursului principal ca tardiv, spre exemplu, lasă apelul/recursul incident sau provocat fără efect.

Nu există niciun temei legal, pentru a recunoaște un termen mai extins decât cel legal, pentru a critica aspecte din hotărârea atacată, diferite de cele criticate prin apelul/recursul principal, după expirarea termenului legal, deoarece sancțiunea ar fi respingerea, ca tardivă, a acestor motive.

S-a apreciat că principiul disponibilității reprezintă un alt argument în susținerea celei de-a doua opinii jurisprudențiale. Astfel, cadrul procesual al apelului este stabilit de apelantul principal, care nu poate fi extins decât în cazurile strict și limitativ prevăzute de lege. Acceptarea primei opinii jurisprudențiale ar conduce la încălcarea dispozițiilor art. 477 din Codul de procedură civilă care instituie limitele efectului devolutiv determinate de ceea ce s-a atacat prin apelul principal.

De asemenea, s-a considerat că autoritatea de lucru judecat reprezintă un alt argument în susținerea celei de-a doua opinii jurisprudențiale. Astfel, odată ce a expirat termenul de apel/recurs, aspectele neatacate au intrat în autoritatea de lucru judecat, nemaiputând fi repuse în discuție. De aceea, atunci când sunt deschise ambele căi de atac de reformare, aspectele care nu au fost invocate în apel nu mai pot fi invocate nici în recurs, conform art. 488 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

34. Totodată, a fost exprimată și *opinia* conform căreia obiectul apelului/recursului incident sau provocat poate privi considerentele sau soluțiile cuprinse în hotărârea instanței și în încheierile premergătoare, indiferent dacă au fost atacate prin apelul/recursul principal.

35. În fundamentarea acestei opinii, s-au adus, în esență, următoarele argumente:

Caracterul accesoriu al apelului/recursului incident sau provocat nu este proclamat expres de către legiuitor, fiind impus de doctrină sub imperiul Codului de procedură civilă de la 1865 care făcea referire la „aderarea intimatului la apelul făcut de partea potrivnică”. Chiar dacă s-ar admite că relația de

dependență între apelul/recursul incident sau provocat și apelul/recursul principal dovedește caracterul accesoriu, această trăsătură nu poate fi extinsă dincolo de cazurile limitativ prevăzute de art. 472 alin. (2) din Codul de procedură civilă, deoarece s-ar aduce atingere scopului apelului/recursului incident sau provocat de a tinde la schimbarea hotărârii atacate, conform art. 472 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Posibilitatea de a formula apel/recurs incident sau provocat împotriva considerentelor sau soluțiilor cuprinse în hotărârea instanței sau în încheierile premergătoare, indiferent dacă acestea au fost atacate prin apelul/recursul principal, nu aduce atingere autorității de lucru judecat a hotărârii atacate cu apel/recurs principal. În acest sens, s-a arătat că art. 430 din Codul de procedură civilă face referire la autoritatea de lucru judecat a hotărârii judecătorești, nu la autoritatea de lucru judecat a unei părți din aceasta, iar atunci când hotărârea judecătorească este supusă apelului sau recursului, autoritatea de lucru judecat este provizorie, conform art. 430 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

36. *Universitatea Babeș-Bolyai — Facultatea de Drept* a apreciat că prima opinie jurisprudențială este cea corectă.

37. *În ceea ce privește apelul incident*, acesta lărgeste cadrul procesual al judecării în apel relativ la obiect, putând fi exercitat și împotriva unor dispoziții din hotărârea apelată care nu constituie obiect al apelului principal. Din conținutul art. 472 din Codul de procedură civilă nu rezultă că legiuitorul ar fi dorit să limiteze apelul incident la părțile din hotărâre criticate prin apelul principal, singura condiție fiind aceea ca partea care declară apel incident (care poate fi doar intimatul din apelul principal) să solicite schimbarea hotărârii primei instanțe.

38. Accesorialitatea apelului incident, așa cum rezultă din dispozițiile art. 472 alin. (2) din Codul de procedură civilă, se referă la posibilitatea soluționării pe fond a acestuia, și nu la obiect. În cazul în care apelul principal nu este soluționat pe fond, cel incident rămâne fără efect. Rațiunea acestei reglementări rezidă în faptul că, prin retragerea apelului principal sau respingerea acestuia pentru motive care nu implică cercetarea fondului, soluția primei instanțe, de care cel care a exercitat apel incident era mulțumit de fapt, este menținută, nemaexistând riscul să i se înrăutățească situația în apelul principal al adversarului său. Chiar dacă ar dori reformarea hotărârii, nu o mai poate obține pentru că nu a declarat apel principal.

39. Acesta este și motivul pentru care nu se poate vorbi despre o discriminare a părților, în sensul favorizării părții care a stat în pasivitate, nedeclarând apel principal, argument reținut în favoarea celei de-a doua opinii, care restrânge obiectul apelului incident, condiționându-l de motivele apelului principal.

40. Discriminarea presupune aplicarea unui tratament juridic diferențiat unor părți aflate în situații juridice egale. Partea care a declarat apel incident nu se află într-o situație juridică identică cu cea care a declarat apel principal, pentru că ea a acceptat hotărârea așa cum a fost pronunțată de prima instanță (precum și încheierile premergătoare), apelul incident trebuie declarat în termen de 15 zile de la comunicarea celui principal, în timp ce cel care declară apel principal o poate face în termen de 30 de zile de la comunicarea sentinței, iar apelul incident rămâne fără efect, dacă apelul principal nu este soluționat pe fond.

41. *Cu privire la apelul provocat*, acesta nu poate fi privit decât în legătură cu partea din hotărâre contestată prin apelul principal, pentru că, altminteri, nu există vreun interes în declararea lui sau este nevoie să fie formulat un apel principal. Această concluzie este valabilă și cu privire la recursul provocat.

42. S-a apreciat că apelul incident, indiferent dacă vizează dispozitivul hotărârii primei instanțe sau doar considerentele acesteia, nu este condiționat de partea de hotărâre la care se referă apelul principal, el putând fi exercitat și împotriva unor dispoziții din hotărârea apelată ce nu constituie obiect al apelului principal.

43. Referitor la recursul incident și la cel provocat s-a apreciat că rămân valabile concluziile privind apelul incident și cel provocat. În cazul în care apelul incident este respins ca lipsit de efect, pentru a supune soluționarea acestuia instanței de recurs, este nevoie de formularea unui recurs incident. Argumentul este valabil și în cazul apelului provocat, respins ca lipsit de efect. Neformularea unui apel incident sau provocat face inadmisibilă formularea unui recurs incident sau provocat, dacă este încălcată regula *non omisso medio*.

44. *Universitatea din București — Facultatea de Drept* a apreciat că obiectul apelului/recursului incident sau provocat poate privi o parte din hotărâre care nu a fost atacată cu apel sau recurs principal.

45. În fundamentarea acestei opinii, s-au adus următoarele argumente:

46. Apelul incident, astfel cum rezultă și din denumirea sa, are natură incidentală, la fel ca și apelul provocat.

47. Afirmarea caracterului „accesoriu” se reduce numai la împrejurarea că judecarea pe fond a acestuia este condiționată de pre existența legală (sub aspectul termenului și al formei) și menținerea apelului principal, dar această așa-zisă accesorialitate nu îi afectează limitele obiectului.

48. Faptul că intimatul beneficiază de posibilitatea repunerii în discuție a tuturor aspectelor dezlegate în mod defavorabil de prima instanță nu trebuie privit cu reținere prin raportare la pasivitatea inițială a acestuia și nici prin raportare la preținsa autoritate de lucru judecat a soluțiilor neatacate prin apelul principal.

49. Legiuitorul privește pozitiv pasivitatea intimatului, punând aceasta pe seama unei atitudini concesive și încrezătoare în judecată și îi pune la dispoziție un mijloc care să îl dezintereseze să exercite așa-numitul „apel preventiv”. Acest mecanism de veritabilă protejare a intereselor părții care se arată dispusă să accepte soluția, chiar și parțial defavorabilă, vine în sprijinul sistemului judiciar, deoarece reprezintă un mijloc de reducere a procesivității prin formularea căii de atac cu caracter preventiv.

50. Eventualele elemente de aparentă inechitate care, în mod conjunctural, ar putea să decurgă din disproporția între importanța obiectului apelului principal (de mai mică însemnătate) și cea a apelului incident (de o mai mare însemnătate) nu trebuie să conducă la rezerve în aplicarea instituției conform scopului pentru care a fost reglementată. Acestea, chiar dacă s-ar dovedi reale, reprezintă chestiuni la care chiar apelantul principal trebuie să mediteze atunci când ia decizia atacării hotărârii. În plus, nu trebuie ignorat că, tocmai pentru că pot exista astfel de situații, legiuitorul a fost prudent și a lăsat apelantului principal posibilitatea să se replieze și să renunțe la propriul apel atunci când apreciază că riscul angajării dezbaterii în fond este greu de acceptat.

51. Despre autoritatea de lucru judecat a părții din hotărâre neatacate prin apelul principal nu poate fi vorba, deoarece este clar că legiuitorul șterge efectele expirării termenului de apel, această operațiune având efecte similare unei veritabile repunerii în termen, desigur, sub condiția formulării legale și menținerii apelului principal. Intimatul exercită un apel „peste termen”, dar cu deplinătatea drepturilor privind obiectul.

52. Teza potrivit căreia apelul incident sau provocat nu poate privi decât acea parte din hotărârea care a fost deja atacată prin apelul principal conduce la lipsirea de substanță a celor două forme de apel.

53. Astfel, în cazul *apelului incident*, de principiu, partea din hotărâre care a fost atacată prin apelul principal este favorabilă intimatului, acesta neavând niciun interes să o atace. S-ar reduce sfera apelului incident numai la acele cazuri în care un anumit capăt de cerere a fost admis în parte sau când la prima instanță s-a respins o excepție, iar ulterior a fost respinsă și acțiunea în fond. Or, aceste exemple marginale nu pot justifica rațiunile reglementării. Logica reglementării, bazată pe estomparea tendinței de contestabilitate a ceea ce s-a decis la

prima instanță, presupune ca, în procesul decizional al părții tentate să formuleze apelul principal, să existe factorul eventualității ca prin acest demers să își vulnerez total soluția dobândită prin respectiva hotărâre.

54. În cazul *apelului provocat*, acceptarea acestei teze ar conduce la lipsirea de aplicabilitate, cel puțin în cazul unei ipoteze reglementate de legiuitor, respectiv cea în care apelul provocat se îndreaptă împotriva unei persoane care a figurat în primă instanță și care nu este parte în apelul principal. Dacă intimatul din apelul provocat nu figurează în apelul principal, atunci este evident că apelul provocat poate avea ca obiect o parte din hotărâre prin care se soluționează o altă cerere decât cea care face obiectul apelului principal. Nici în privința celeilalte ipoteze a apelului provocat, atunci când se îndreaptă împotriva altui intimat, nu există o condiție ca obiectul să vizeze partea din hotărâre atacată prin apelul principal, fiind aplicabile rațiunile expuse în cazul apelului incident referitoare la caracterul indezirabil al unui „apel preventiv”. Și în această ipoteză, singura condiție ce ține de obiect este aceea ca posibila soluție din apelul principal să fie de natură să producă consecințe asupra situației sale juridice în proces.

55. Prin urmare, s-a apreciat că dispozițiile legale nu condiționează formularea apelului/recursului incident sau provocat de invocarea unor motive de apel sau recurs principal. Motivele apelului/recursului incident sau provocat pot tinde la schimbarea, anularea sau casarea hotărârii atacate sub orice aspect care prezintă interes pentru intimatul care declară apel/recurs incident sau provocat.

IX. Opinia judecătorilor-raportori

56. Judecătorii-raportori au apreciat că, existând doar o singură hotărâre anexată sesizării, privind apelul provocat, extinderea chestiunii de drept și asupra apelului/recursului provocat este inadmisibilă și nu va primi o dezlegare pe fondul său și că, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 472 și art. 491 din Codul de procedură civilă, apelul sau recursul incident nu poate fi limitat la obiectul apelului sau recursului principal, ci poate viza orice alte soluții cuprinse în dispozitivul hotărârii atacate și/sau considerentele acesteia.

X. Înalta Curte de Casație și Justiție

X.1. Asupra admisibilității recursului în interesul legii

1.1. Regularitatea investirii:

57. Conform art. 514 din Codul de procedură civilă, *pentru a se asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către toate instanțele judecătorești, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, din oficiu sau la cererea ministrului Justiției, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, colegiile de conducere ale curților de apel, precum și Avocatul Poporului au îndatorirea să ceară Înaltei Curți de Casație și Justiție să se pronunțe asupra problemelor de drept care au fost soluționate diferit de instanțele judecătorești.*

58. În cauză, declanșarea mecanismului de unificare a jurisprudenței, prin intermediul recursului în interesul legii, a fost realizată de Colegiul de conducere al Curții de Apel Galați, entitate care are calitate procesuală, în virtutea normelor legale enunțate *supra*.

1.2. Condiții de admisibilitate:

59. Conform art. 515 din Codul de procedură civilă, *recursul în interesul legii este admisibil numai dacă se face dovada că problemele de drept care formează obiectul judecății au fost soluționate în mod diferit prin hotărâri judecătorești definitive care se anexează cererii.*

60. Din cuprinsul acestui text normativ rezultă cele *patru condiții* legale ce trebuie îndeplinite cumulativ pentru ca recursul în interesul legii să fie admisibil, și anume: — sesizarea să aibă ca obiect o problemă de drept; — această problemă de drept să fi fost dezlegată diferit de instanțele judecătorești; — dovada soluționării diferite să se facă prin hotărâri judecătorești definitive; — hotărârile judecătorești să fie anexate cererii.

— *Sesizarea trebuie să aibă ca obiect o problemă de drept.*

61. Problema de drept supusă dezbaterii pe calea recursului în interesul legii trebuie să fie una reală și consistentă, legată de posibilitatea de a interpreta diferit un text de lege. Sintagma „problemă de drept” trebuie raportată însă și la prevederile art. 5 alin. (2) din Codul de procedură civilă, potrivit cărora: „Niciun judecător nu poate refuza să judece pe motiv că legea nu prevede, este neclară sau incompletă.”

62. Norma de drept disputată trebuie să fie îndoielnică, imperfectă (lacunară) sau neclară ori necorelată cu alte dispoziții legale și, din acest motiv, să existe posibilitatea de a fi interpretată diferit. Înțelesul unor astfel de norme urmează a fi explicat și determinat prin procedura recursului în interesul legii.

63. Așadar, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție cu soluționarea unui recurs în interesul legii trebuie să cuprindă indicarea unei/unor reglementări susceptibile de interpretare ori aplicare diferită și care au generat o practică judecătorească neunitară.

64. Din această perspectivă, potrivit actului de sesizare, problema de drept soluționată diferit de instanțe vizează: *interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 472, art. 473 și art. 491 din Codul de procedură civilă, în sensul dacă obiectul apelului sau recursului incident, respectiv provocat, poate privi o parte din hotărârea primei instanțe sau a instanței de apel care nu a fost atacată cu apel sau recurs principal?*

65. În acest punct, trebuie menționat că, spre deosebire de sesizarea anterioară, prin care se solicita pronunțarea unei hotărâri prealabile având ca obiect chestiunea de drept privind interpretarea dispozițiilor art. 491 alin. (1) și art. 472 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în sensul dacă obiectul recursului incident poate privi o parte din hotărârea instanței de apel care nu a fost atacată cu recurs principal, prezenta sesizare operează cu o extindere a problematicii spre apelul și recursul incident, respectiv spre apelul și recursul provocat.

66. Tot astfel, se poate reține că, și în prezenta sesizare, se menține modul anterior de formulare a întrebării, fără ca instanța de trimitere să clarifice la ce se referă sintagma „o parte din hotărârea primei instanțe sau a instanței de apel”, persistând neclaritatea dacă aceasta se referă la soluțiile cuprinse în dispozitivul hotărârii sau considerentele hotărârii atacate, deși această neclaritate i-a fost reproșată autorului sesizării în considerentele Deciziei nr. 42 din 14 octombrie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 43 din 22 ianuarie 2020, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în Dosarul nr. 1.391/1/2019 (paragraful 53).

67. În consecință, se poate reține că se solicită Înaltei Curți de Casație și Justiție ca, pe calea recursului în interesul legii, să stabilească o interpretare unitară a dispozițiilor legale relevante *supra*, în sensul de a decide dacă, din cuprinsul acestor prevederi legale, rezultă sau nu posibilitatea atacării dispozițiilor/considerentelor unei hotărâri, care nu au fost atacate cu apel/recurs principal, prin apel sau recurs incident, respectiv apel/recurs provocat.

68. Concluzionând, Completul competent să judece recursul în interesul legii constată că obiectul sesizării îl reprezintă o problemă de drept atrasă de interpretarea diferită pe care instanțele de judecată au dat-o unor norme legale, astfel încât prima condiție de admisibilitate a recursului în interesul legii este îndeplinită.

69. Dezlegarea acestei probleme de drept controversate din practica instanțelor judecătorești răspunde scopului recursului în interesul legii, acela de a asigura o interpretare și aplicare unitară a legii de către toate instanțele judecătorești și, pe cale de consecință, o jurisprudență predictibilă.

— *Problema de drept ce face obiectul sesizării a fost delegată diferit de instanțele judecătorești.*

70. Din cuprinsul hotărârilor definitive anexate actului de sesizare se poate reține însă că acestea vizează în cvasiunanimitate apelul sau recursul incident, doar o singură hotărâre referindu-se la recursul provocat, respectiv Decizia

nr. 867/R din 26 noiembrie 2019, pronunțată de Curtea de Apel Brașov — Secția civilă.

71. Din unghiul formal al dispozițiilor art. 515 din Codul de procedură civilă, instanța supremă constată că, prin sesizarea formulată în prezenta cauză, nu s-a dovedit că problematica apelului/recursului provocat a fost soluționată diferit de instanțele interne, prin hotărâri judecătorești anexate cererii. De aceea, extinderea chestiunii de drept și asupra apelului/recursului provocat este inadmisibilă și nu va primi o dezlegare pe fondul său.

72. În consecință, în practica judecătorească s-au conturat două orientări jurisprudențiale diferite, întemeiate pe interpretarea și aplicarea aceluiași prevederi legale, doar cu privire la apelul/recursul incident, iar nu și cu privire la apelul/recursul provocat, ceea ce justifică necesitatea pronunțării unei decizii care să asigure unitatea de jurisprudență, în limitele enunțate.

73. Această necesitate a fost subliniată în mod expres în paragraful 60 din considerentele Deciziei nr. 42 din 14 octombrie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 43 din 22 ianuarie 2020, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în Dosarul nr. 1.391/1/2019, prin care s-a respins, ca inadmisibilă, sesizarea formulată de Curtea de Apel Galați — Secția a II-a civilă, considerându-se că existența unei practici judiciare consistente, dar neunitare, demonstrează faptul că problema de drept a cărei interpretare se solicită și-a pierdut caracterul de nouitate, iar scopul preîntâmpinării practicii neunitare nu mai poate fi atins, ceea ce pune în discuție și eficacitatea utilizării procedurii prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, mecanismul la care s-ar fi putut apela în această situație fiind recursul în interesul legii.

— *Dovada soluționării diferite trebuie să se facă prin hotărâri judecătorești definitive.*

74. Potrivit art. 515 din Codul de procedură civilă, dovada soluționării diferite a problemei de drept ce face obiectul sesizării trebuie să se facă prin hotărâri definitive, fără ca textul de lege menționat să impună cerința unui anumit număr de hotărâri sau condiția ca soluțiile diferite să fi fost pronunțate la nivelul instanțelor din întreaga țară.

75. Cum actul de sesizare este însoțit de hotărâri judecătorești relevante pentru problema de drept dedusă interpretării, în limitele menționate, fiind atașată și jurisprudența relevantă în această materie, dezvoltată la nivelul instanței supreme, această condiție este, de asemenea, îndeplinită în cauză.

76. Existând deja o hotărâre de respingere, ca inadmisibilă, a sesizării privind pronunțarea unei hotărâri prealabile în domeniul relevat și luând în considerare rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție — asigurarea interpretării și aplicării unitare a legii de către toate instanțele judecătorești, precum și statuarea instanței de contencios european a drepturilor omului, potrivit căreia instanța supremă nu trebuie să devină ea însăși sursă de jurisprudență neunitară (a se vedea, în acest sens, Cauza *Beian împotriva României* nr. 1, Hotărârea din 6 decembrie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 616 din 21 august 2008), se impune dezlegarea problemei de drept prin pronunțarea unei decizii în interesul legii.

— *Hotărârile judecătorești trebuie să fie anexate cererii.*

77. Anexele care însoțesc actul de sesizare fac dovada îndeplinirii acestei condiții formale, cu privire la problematica apelului/recursului incident.

78. Pentru argumentele expuse, constatând îndeplinite condițiile regularității investirii, prin prisma dispozițiilor art. 514 din Codul de procedură civilă, și fiind îndeplinite și condițiile de ordin formal, prescise de prevederile art. 515 din Codul de procedură civilă, Înalta Curte de Casație și Justiție reține că recursul în interesul legii este admisibil.

X.2. Asupra fondului recursului în interesul legii

79. Problema de drept care formează obiectul recursului în interesul legii, așa cum se degajă din orientările jurisprudențiale

relevante, vizează obiectul căilor de atac reprezentate de apelul/recursul incident, în sensul de a se stabili dacă acesta este limitat la aceeași parte din hotărârea primei instanțe/instanței de apel împotriva căreia a fost declarat apel/recurs principal sau dacă, prin intermediul acestor căi de atac, se pot ataca și alte soluții din cuprinsul dispozitivului hotărârii apelate/recurate, respectiv alte soluții adoptate prin încheieri premergătoare, susceptibile de a fi atacate odată cu fondul, precum și considerentele hotărârii, care nu fac obiectul apelului/recursului principal.

80. Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii reține că prima orientare jurisprudențială este cea corectă.

81. Analiza problematicii supuse dezlegării se va structura pe următoarele paliere:

- A. sediul materiei;
- B. definirea apelului principal și a apelului incident;
- C. caracteristicile acestor căi de atac;
- D. înțelesul sintagmei „partea din hotărâre care poate fi atacată”;
- E. argumente în favoarea soluției adoptate;
- F. analogia argumentelor privind recursul incident.

A. Sediul materiei:

82. Sediul materiei instituției apelului este reprezentat de prevederile art. 466—482 din Codul de procedură civilă care conțin reglementarea chestiunilor specifice judecării în apel.

83. Cu privire la aspectele pe care normele speciale în materia apelului nu le reglementează, conform art. 482 din Codul de procedură civilă, urmează a se aplica dispozițiile generale privind judecata în primă instanță, în măsura în care nu sunt potrivnice naturii juridice a căii de atac a apelului. De asemenea, există și o serie de norme speciale în materia apelului, fie chiar în Codul de procedură civilă, fie în alte acte normative.

B. Definirea apelului principal și a apelului incident:

84. După cum rezultă din dispozițiile legale care îl reglementează, apelul este o cale de atac comună, ordinară, de reformare, devolutivă și suspensivă de executare, prin care partea nemulțumită de hotărârea primei instanțe sau procurorul solicită instanței ierarhic superioare reformarea hotărârii atacate. Apelul reprezintă o formă de manifestare a acțiunii civile, un mijloc procedural ce intră în conținutul acesteia, iar dreptul de apel constituie o componentă a dreptului la acțiune, cu toate consecințele care decurg de aici. Aceasta înseamnă că, pentru exercițiul dreptului de apel, trebuie îndeplinite condițiile generale de exercițiu ale dreptului la acțiune, respectiv interesul, calitatea procesuală și capacitatea procesuală.

85. În funcție de momentul în care apelul este declarat și de persoanele de la care emană, se disting trei forme de apel: apelul principal, apelul incident și apelul provocat. Chestiunile specifice apelului incident se regăsesc în cuprinsul art. 472 și art. 474 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

86. Astfel, apelul incident este reglementat prin dispozițiile art. 472 din Codul de procedură civilă. Reglementarea nu are caracter de noutate, această formă de apel regăsindu-se și în Codul de procedură civilă de la 1865, în cadrul prevederilor art. 293, introduse prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 138/2000 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă, sub denumirea de „*aderare la apel*”.

87. Noul Cod de procedură civilă a adus însă unele îmbunătățiri reglementării, conturând mai exact caracterul accesoriu al apelului incident, din perspectivă temporală, în sensul că acesta nu poate fi formulat decât după împlinirea termenului de apel, iar efectele produse de exercitarea sa depind de soluționarea pe fond a apelului principal.

88. Obiectivul urmărit prin consacrarea instituției procesuale a apelului incident este acela de a conferi intimatului din apel principal un mijloc procesual prin care să solicite reformarea hotărârii atacate de partea adversă, în situația în care acesta nu a exercitat apel, în speranța că nici partea adversă nu o va face, deși justifică interesul de a exercita apel (de exemplu, atunci

când ambele părți au căzut în pretenții) sau interesul de a declara apel incident se naște în ipoteza în care partea adversă exercită calea de atac și există riscul reformării hotărârii atacate într-un sens care să îi prejudicieze situația juridică stabilită prin respectiva hotărâre.

89. Astfel, potrivit art. 472 alin. (1) din Codul de procedură civilă „*Intimatul este în drept, după împlinirea termenului de apel, să formuleze apel în scris, în cadrul procesului în care se judecă apelul făcut de partea potrivnică, printr-o cerere proprie care să tindă la schimbarea hotărârii primei instanțe*”, iar alin. (2) al aceluiași articol dispune că, „*dacă apelantul principal își retrage apelul sau dacă acesta este respins ca tardiv, ca inadmisibil ori pentru alte motive care nu implică cercetarea fondului, apelul incident prevăzut la alin. (1) rămâne fără efect*”.

90. Din conținutul normativ al alin. (1) al acestui articol rezultă că, prin intermediul apelului incident, intimatul din apelul principal are dreptul ca, după împlinirea termenului de apel, să exercite această cale de atac împotriva părții cu interese contrare (apelantul din apelul principal), printr-o cerere proprie, în formă scrisă, prin care să tindă la schimbarea hotărârii primei instanțe. Existența unui apel principal devine situația premisă pentru declanșarea unui apel incident.

91. Cât privește calea de atac a recursului incident, aceasta nu a fost reglementată expres prin Codul de procedură civilă de la 1865. În practica judiciară, invocarea dispozițiilor art. 293 din Codul de procedură civilă de la 1865, pe calea recursului incident, în temeiul regulii prevăzute la art. 316 din Codul de procedură civilă de la 1865, potrivit căreia dispozițiile de procedură privind judecata în apel se aplică și în recurs, a fost apreciată incompatibilă cu natura căii de atac a recursului, astfel încât formularea unui recurs incident era considerată inadmisibilă.

92. Actualul Cod de procedură civilă prevede în mod expres posibilitatea exercitării și în această fază procesuală a unui recurs incident.

93. Sub aspectul condițiilor de exercitare a acestei forme de recurs, art. 491 din Codul de procedură civilă face trimitere la prevederile corespunzătoare din materia apelului, respectiv art. 472 și art. 474 din Codul de procedură civilă, recurentul având obligația de a fundamenta recursul pe motivele de casare prevăzute în mod exhaustiv de art. 488 alin. (1) pct. 1—8 din Codul de procedură civilă.

C. Caracteristicile acestor căi de atac:

94. Din cuprinsul dispozițiilor procesuale anterior redactate se desprind următoarele caracteristici definitorii ale acestor căi de atac:

— autorul acestor căi de atac nu poate fi decât intimatul din apelul/recursul principal, ceea ce are drept consecință păstrarea cadrului procesual, din punctul de vedere al părților, astfel cum a fost stabilit prin apelul/recursul principal;

— limitele temporale în care se poate exercita apelul/recursul incident sunt determinate de cele ale termenului defipt de lege pentru depunerea întâmpinării la apelul/recursul principal;

— cererea prin care se declară apelul/recursul incident trebuie să îmbrace forma scrisă și să îndeplinească cerințele prevăzute de lege pentru apelul principal, respectiv recursul incident trebuie să cuprindă motivele de nelegalitate, expres și limitativ prevăzute de art. 488 din Codul de procedură civilă;

— apelul principal constituie condiția *sine qua non* pentru declararea apelului incident; relația de dependență dintre apelul sau recursul incident și calea de atac principală nu poate fi extinsă dincolo de cazurile limitativ prevăzute de art. 472 alin. (2) din Codul de procedură civilă, deoarece s-ar aduce atingere scopului apelului sau recursului incident, menționat expres la art. 472 alin. (1) din Codul de procedură civilă, acela de a tinde la schimbarea hotărârii atacate;

— apelul/recursul incident nu este limitat la cadrul procesual stabilit prin apelul/recursul principal, din perspectiva obiectului acestuia.

95. Rezultă, astfel, că efectele apelului incident se produc numai dacă va avea loc o judecată pe fond a apelului principal, limitarea fiind firească, câtă vreme intimatul nu a valorificat dreptul de a introduce un apel principal, iar situația sa juridică rămâne neschimbată.

D. Înțelesul sintagmei „partea din hotărâre care poate fi atacată”:

96. Atunci când se referă la partea din hotărâre care poate fi atacată prin formularea unei căi de atac, Codul de procedură civilă face o singură distincție, la art. 461, între soluția cuprinsă în dispozitivul hotărârii [alin. (1)] și considerentele hotărârii prin care s-au dat dezlegări unor probleme de drept ce nu au legătură cu judecata acelui proces sau care sunt greșite ori cuprind constatări de fapt ce prejudiciază partea [alin. (2)]. Dacă acceptăm doar această distincție între părțile hotărârii — considerentele și dispozitivul acesteia, soluționarea recursului în interesul legii dobândește o altă dimensiune, aceea de a clarifica nu numai în ce măsură se poate sau nu formula apel sau recurs incident împotriva soluției/soluțiilor cuprinse în dispozitivul hotărârii, ci și dacă poate fi exercitat apel/recurs incident doar împotriva considerentelor.

97. Prin reglementarea cuprinsă în art. 461 din Codul de procedură civilă se determină, în mod explicit, obiectul căilor de atac, mai exact ce parte din hotărâre poate fi atacată, prin raportare la structura hotărârii judecătorești, alcătuită, potrivit art. 425 alin. (1) din Codul de procedură civilă, din partea introductivă, considerente și dispozitiv.

98. Astfel, prin art. 461 alin. (1) din Codul de procedură civilă, este stabilită regula conform căreia partea împotriva căreia se îndreaptă calea de atac este dispozitivul hotărârii. Alineatul (2) al aceluiași articol derogă de la regula înscrisă în primul alineat și permite exercitarea căilor de atac exclusiv împotriva considerentelor hotărârii, cu condiția ca, prin ele, să se fi dat dezlegări unor probleme de drept care nu au legătură cu judecata acelui proces sau care sunt greșite ori cuprind constatări de fapt ce prejudiciază partea. Textul prevede că, în astfel de ipoteze, instanța, admitând calea de atac, va înlătura acele considerente și le va înlocui cu propriile considerente, menținând soluția cuprinsă în dispozitivul hotărârii atacate.

99. Posibilitatea promovării căii de atac doar împotriva considerentelor unei hotărâri a fost negată de o parte însemnată din doctrina și jurisprudența dezvoltate sub imperiul Codului de procedură civilă de la 1865. Argumentele aduse în sprijinul soluției care admitea că apelul putea fi exercitat numai împotriva dispozitivului se întemeiau pe ideea că partea care a pierdut procesul are interes să atace doar acea parte din hotărâre care dobândește autoritate de lucru judecat, anume dispozitivul hotărârii. S-a apreciat că exercitarea apelului împotriva considerentelor nu este necesară, deoarece intimatul este îndreptățit să reitereze toate apărările invocate în primă instanță, acestea urmând a fi analizate de instanța de apel în cadrul efectului devolutiv al apelului. În privința efectului puterii de lucru judecat se considera că doar considerentele care explică și se reflectă în dispozitiv se bucură de acest efect, iar celelalte considerente, care nu sprijină dispozitivul, pot fi puse în discuție, fără a se putea opune excepția autorității de lucru judecat.

100. Au existat și autori care au apreciat, fără rezerve, că recursul împotriva considerentelor ar trebui admis, dacă partea justifică un interes, deoarece legea nu interzice în mod expres un astfel de recurs.

101. Controversa a fost curmată în urma adoptării actualului Cod de procedură civilă, prin reglementarea cuprinsă în art. 461 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

102. Calea de atac împotriva considerentelor hotărârii este atât la îndemâna părții care a câștigat procesul, cât și a celei care l-a pierdut, concluzie care se impune recurând la metoda interpretării logice a prevederilor art. 461 alin. (2) din Codul de procedură civilă, nefiind posibilă introducerea vreunei distincții, pe care textul nu o conține, în privința părților din proces care pot declara o atare cale de atac.

103. Pentru exercitarea căii de atac a apelului/recursului incident împotriva considerentelor unei hotărâri este necesar ca intimatul din apel/recursul principal să justifice un interes. Interesul părții în această situație trebuie pus în legătură cu prevederile art. 430 alin. (2) din Codul de procedură civilă care menționează expres că partea de hotărâre care intră în autoritate de lucru judecat privește nu numai dispozitivul, ci și

considerentele pe care acesta se sprijină, inclusiv cele prin care s-a rezolvat o chestiune litigioasă.

104. Interesul intimatului în promovarea căii de atac doar împotriva considerentelor unei hotărâri rezidă în evitarea autorității de lucru judecat sau, după caz, puterii de lucru judecat, în privința acelor considerente ale hotărârii care ar putea prejudicia această parte din proces, cu toate că soluția cuprinsă în dispozitiv, atacată de partea adversă prin apelul principal, îi este favorabilă. În această situație, interesul intimatului vizează înlăturarea anumitor considerente prin care s-au dat dezlegări unor probleme de drept care nu au legătură cu judecata acelui proces sau care sunt greșite ori cuprind constatări de fapt ce prejudiciază partea.

105. Soluția preconizată de art. 461 alin. (2) din Codul de procedură civilă, anume înlăturarea de către instanța de apel a unor considerente și înlocuirea lor cu propria argumentare în susținerea soluției din dispozitiv, menținută ca atare, poate fi socotită drept o schimbare a hotărârii, în sensul art. 472 alin. (1) din Codul de procedură civilă, respectiv a acelei părți din hotărâre ce explicitează soluția pronunțată și intră sub autoritate de lucru judecat odată cu dispozitivul.

106. Prin urmare, nu există o incompatibilitate între dispozițiile art. 472 alin. (1) și cele ale art. 461 alin. (2) din Codul de procedură civilă, fiind posibilă exercitarea apelului/recursului incident împotriva considerentelor unei hotărâri care sunt de natură să afecteze situația juridică a intimatului, în cazul în care ar dobândi autoritate de lucru judecat prin neexercitarea căii de atac specifice.

E. Argumente în sprijinul soluției conform căreia apelul sau recursul incident nu trebuie să vizeze exclusiv dispozitivul/considerentele hotărârii atacate, criticate prin apelul sau recursul principal:

107. Un prim argument în acest sens este cel care rezultă din interpretarea gramaticală, literală a prevederilor art. 472 din Codul de procedură civilă, în cuprinsul cărora nu este prevăzută o limitare a obiectului apelului incident, în raport cu obiectul apelului principal. Dimpotrivă, legiuitorul a reglementat, în această normă, posibilitatea intimatului din apelul principal să formuleze, la rândul său, o cerere scrisă prin care să tindă la schimbarea hotărârii primei instanțe, fără a restrânge devoluțiunea doar la acea parte din hotărârea primei instanțe care a fost atacată de apelantul principal.

108. Așadar, regula *tantum devolutum quantum appellatum*, care impune instanței de apel să verifice legalitatea și temeinicia sentinței numai în limitele criticilor formulate prin motivele de apel, privește fiecare cerere de apel în parte, iar nu raportul dintre apelul principal și apelul incident.

109. Este evident însă că, prin apelul incident, nu se poate trece dincolo de limitele caracterului devolutiv al apelului, marcate prin cele două reguli reglementate de dispozițiile art. 477 și art. 478 din Codul de procedură civilă: *tantum devolutum quantum iudicatum* și *tantum devolutum quantum appellatum*. Astfel, intimatul care a avut posibilitatea de a introduce un apel principal, dar nu a exercitat o astfel de cale de atac, nu poate obține, prin efectul apelului incident, ceea ce nu ar fi putut obține prin exercițiul apelului principal.

110. Trebuie subliniat că intenția legiuitorului în sensul celor arătate anterior este cu atât mai clară cu cât, în actualul Cod de procedură civilă, s-a renunțat la sintagma „aderarea intimatului la apelul făcut de partea potrivnică”, folosită în art. 293 din Codul de procedură civilă de la 1865, în favoarea noțiunii de „apel incident”, legiuitorul extinzându-și viziunea și cu privire la recurs.

111. Or, acesta fiind scopul apelului incident, schimbarea hotărârii primei instanțe, prin prisma propriilor interese procesuale nu se poate restrânge obiectul apelului incident la ceea ce se atacă prin intermediul apelului principal. Cum o restrângere a obiectului asupra căruia poate fi exercitat apelul incident nu a fost avută în vedere de legiuitor, iar restricțiile trebuie să fie prevăzute expres de lege, rezultă că nu poate fi

limitat accesul intimatului la o cale de atac instituită de lege, prin care se tinde la schimbarea unei soluții, în altă manieră decât cea pretinsă de apelantul principal. S-ar impune, astfel, în absența unui temei de drept, o condiție suplimentară celor prevăzute de lege și s-ar distinge de către interpretul normei cerințe pe care legiuitorul nu le-a impus, ceea ce nu poate fi acceptat.

112. Acest argument este întărit și de interpretarea logică a dispozițiilor art. 472 alin. (2) din Codul de procedură civilă care limitează dependența apelului incident doar la soluțiile prin care apelul principal este respins fără a fi cercetat pe fondul său. Or, utilizând raționamentul *per a contrario*, ce este caracterizat prin faptul că atunci când o regulă de drept este subordonată anumitor condiții, se poate trage concluzia că opusul acelei reguli devine incident atunci când condițiile respective nu sunt îndeplinite; în cazul în care apelul principal este cercetat pe fondul său, și apelul incident, desigur dacă îndeplinește cerințele legale, va fi cercetat pe fondul său, dar nu în limitele apelului principal, pentru că ar contrazice însăși premisa existenței unor părți litigante care sunt, prin esența lor, în poziție de adversitate procesuală și care afirmă drepturi și interese contrare.

113. *Un al doilea argument* este legat de mecanismul volițional al părților litigante, nemulțumite de hotărârea primei instanțe sau de cea a instanței de apel, manifestat în vederea reformării respectivei hotărâri, sau, dimpotrivă, prin alegerea de a sta în pasivitate față de soluția primită în cauză.

114. Precauția intimatului care, deși nu a obținut un total câștig de cauză prin soluția pronunțată în primă instanță, alege să nu declare un apel principal este modelată pe conduita părții adverse, care, la rândul ei, nemulțumită pe deplin de soluția obținută, alege să renunțe la contestabilitatea hotărârii astfel pronunțate, părțile făcându-și reciproc concesii, în vederea finalizării demersului lor judiciar.

115. În acest sens, în doctrină, în comentariul legii de accelerare a judecăților din 1943, s-a afirmat că scopul urmărit de legiuitor prin reglementarea apelului incident a fost reducerea numărului de apeluri, prin responsabilizarea părților care ar fi tentate să exercite calea de atac pentru a dilata timpul de soluționare a litigiului. Corelativ, față de intimatul din apelul principal, legiuitorul pare să fi avut o poziție favorabilă, apelul incident apărând ca o veritabilă „răsplată” a încrederii pe care acesta a manifestat-o față de o hotărâre judecătorească, prin ipoteză parțial defavorabilă, în contextul în care partea adversă nu a manifestat aceeași atitudine.

116. În consecință, rațiunea interesului exercitării unui apel incident trebuie analizată în raport cu conduita procesuală a părții adverse care, alegând să exercite apelul principal, a exprimat o manifestare de voință incompatibilă cu acceptarea hotărârii primei instanțe.

117. S-a susținut, prin soluțiile jurisprudențiale în care s-a limitat obiectul apelului incident la partea din hotărârea primei instanțe care a fost criticată prin apelul principal, că interesul intimatului care promovează un apel incident este născut doar în legătură cu ceea ce se solicită a se schimba pe calea apelului principal, aceasta fiind și rațiunea legiuitorului, atunci când permite formularea acestei căi de atac după împlinirea termenului de exercitare a apelului principal.

118. În argumentarea acestei soluții, s-a arătat că, interpretând altfel, ar însemna că se stabilește un regim de favoare pentru intimatul, titular al apelului incident, care poate exercita această cale de atac după expirarea termenului prevăzut de lege pentru apelul principal, iar egalitatea drepturilor procesuale conferite părților nu ar mai fi, prin urmare, asigurată într-o atare situație.

119. Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii reține că doar după ce una dintre părți alege să exercite apel principal se naște interesul celeilalte părți, intimată în apelul principal, de a formula, la rândul său, apel incident, prin care să urmărească schimbarea hotărârii primei instanțe, care să corespundă interesului său, fie în sensul de a surmonta, fie în sensul de a consolida situația juridică stabilită prin hotărârea supusă căii de atac.

120. Fiind determinat astfel să iasă din pasivitate, titularul apelului incident poate supune instanței de control judiciar oricare dintre soluțiile pronunțate prin sentința atacată, prin dispozitiv sau considerente, ori prin încheierile premergătoare, în măsura în care justifică un interes propriu pentru a obține schimbarea acestor soluții, în raport cu poziția sa procesuală și cu drepturile pretinse în cadrul litigiului.

121. În ceea ce privește *aspectul privind termenele diferite în care pot fi exercitate căile de atac reglementate de lege*, privite ca limitări ale dreptului de acces la justiție, este unanim acceptat că acestea reprezintă exclusiv voința legiuitorului, intrând în marja de apreciere a statului, singurele cerințe fiind acelea ca ele să fie prevăzute de o lege accesibilă și previzibilă căreia părțile să i se poată conforma, să urmărească un scop legitim și să fie proporționale cu scopul legitim urmărit.

122. Or, nu se poate accepta argumentul conform căruia, prin fixarea unor termene diferite în care, prin intermediul căilor incidentale, s-ar putea ataca altceva decât s-a atacat prin calea principală de atac, s-ar crea o inegalitate procesuală între părțile litigante, creându-se o situație mai favorabilă celui din apelul sau recursul incident, prin existența unui termen mai lung decât cel prevăzut pentru apelul/recursul principal, cât timp interesul exercitării fiecăreia dintre cele două căi de atac se manifestă diferit, această condiție de exercițiu ivindu-se la momente procesuale distincte, care nu pot fi privite decât în mod autonom, propriu fiecăreia dintre cele două forme de manifestare a intenției de a ataca hotărârea primei instanțe.

123. În plus, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii observă că, potrivit dispozițiilor art. 472 alin. (1) și art. 474 alin. (1) din Codul de procedură civilă, nici apelul sau recursul incident nu pot fi exercitate oricând, ci se pot depune de către intimat după împlinirea termenului de apel sau recurs (desigur, față de partea care declară apelul sau recursul principal), dar odată cu întâmpinarea la apelul sau recursul principal, legiuitorul fixând, în acest caz, doar limitele temporale de exercitare a acestor căi de atac, astfel încât și acestea sunt supuse unor rigori procesuale.

124. În acest sens, sintagma conform căreia „apelul incident se depune de către intimat odată cu întâmpinarea la apelul principal” trebuie înțeleasă în sensul că stabilește limita temporală maximă până la care ar putea fi depus apelul incident, iar nu în sensul că, în mod obligatoriu, apelul incident trebuie depus în ziua în care este depusă întâmpinarea. Astfel, nimic nu îl împiedică pe intimat să formuleze apelul incident înainte de depunerea întâmpinării și aceasta nu va afecta valabilitatea actului de procedură săvârșit.

Argumente privind relația dintre apelul principal și apelul incident:

125. Adepții celei de-a doua orientări jurisprudențiale utilizează în mod absolut criteriul accesorialității apelului incident în raport cu cel principal.

126. Este adevărat că, sub imperiul actualului Cod de procedură civilă, având în vedere și jurisprudența instanței de contencios constituțional, astfel cum este reflectată în Decizia nr. 280 din 26 aprilie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 53 din 21 ianuarie 2019 — „*apelul incident nu reprezintă o instituție procesuală de sine stătătoare, ci o cale de atac ce va fi formulată numai în corelație cu apelul principal formulat în cauză*” —, i se poate recunoaște apelului sau recursului incident o relație de dependență față de apelul sau recursul principal, dar exclusiv în ipotezele reglementate exhaustiv de lege, în dispozițiile art. 472 alin. (2) din Codul de procedură civilă, respectiv *dacă apelantul/recurentul principal își retrage apelul/recursul sau dacă acesta este respins ca tardiv, ca inadmisibil ori pentru alte motive care nu implică cercetarea fondului* (anulat ca netimbrat, nesemnlat, ca fiind formulat de o persoană fără calitate de reprezentant etc.).

127. Exercițarea apelului principal nu este dependentă de exercitarea aceleiași căi de atac și de către alte părți, declararea apelului incident este condiționată însă de existența unui apel

principal, ceea ce demonstrează nu existența caracterului accesoriu al acestei cereri, ci caracterul său incidental, cu toate consecințele ce decurg din această delimitare. Astfel, deși, neîndoielnic, apelul incident se greșează pe apelul principal, totuși, nu urmează întotdeauna soarta acestuia și nu poate fi considerat un accesoriu al acestuia.

128. Acesta este și unul dintre motivele pentru care s-a renunțat la terminologia „aderării la apel”, existentă în reglementarea anterioară, întrucât, din această formulare, ar rezulta, la un prim nivel de aproximare, că intimatul vine în sprijinul apelului făcut de partea potrivnică. Or, deși și intimatul care formulează un apel incidental, ca și apelantul principal, tinde la schimbarea hotărârii primei instanțe, acesta o face din perspectiva propriului interes, opus părții potrivnice.

129. În același sens, în doctrină s-a spus că, în fond, aderarea la apel nu este decât un apel propriu-zis, în care partea cere reformarea hotărârii primei instanțe în folosul său; numai datorită faptului că acest apel este greșat pe un alt apel al adversarului s-a utilizat expresia improprie de „aderare”, care nu trebuie înțeleasă literal, ca și cum o parte în proces ar putea avea interesul ca adversarul său să obțină câștig de cauză.

130. Scopul apelului incident fiind acela de a obține reformarea hotărârii, intimatul trebuie să justifice un interes pentru a-l exercita. Aprecierea interesului se va face în raport cu dispozitivul și considerentele hotărârii atacate, prin care intimatului nu i s-a dat satisfacție deplină, rămânând însă în cadrul substanțial obiectiv al judecării în primă instanță, motivele sale de apel neputând să conțină cereri noi, întrucât se opun dispozițiile art. 478 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

131. Astfel, de esența acestei varietăți de apel sunt existența unor interese contrarii în proces și faptul că apelul incident depinde de introducerea și validitatea apelului principal, iar nu de caracterul fondat sau nu al acestuia, întrucât intimatul contestă hotărârea pronunțată, din perspectiva propriilor interese, ceea ce determină concluzia imposibilității limitării apelului incident doar la ceea ce s-a apelat prin apelul principal.

132. În consecință, relația de dependență dintre apelul incident și calea de atac principală nu poate fi extinsă dincolo de cazurile limitativ prevăzute la art. 472 alin. (2) din Codul de procedură civilă, deoarece s-ar aduce atingere scopului apelului incident, menționat expres la art. 472 alin. (1) din Codul de procedură civilă — *acela de a tinde la schimbarea hotărârii atacate* —, și ar lăsa fără substanță această formă de apel.

133. Or, noțiunea de „schimbare” este utilizată de legiuitor, în aceeași materie, la art. 480 alin. (2) din Codul de procedură civilă, text potrivit căruia „*În caz de admitere a apelului, instanța poate anula ori, după caz, schimba în tot sau în parte hotărârea apelată.*” Așadar, în doctrină, se consideră că sensul termenului folosit la art. 472 alin. (1) din Codul de procedură civilă, atunci când legiuitorul prevede că apelul incident trebuie să tindă la „schimbarea” hotărârii primei instanțe, se determină prin raportare la art. 480 din Codul de procedură civilă, unde legiuitorul prevede soluțiile pe care instanța de apel le pronunță în cazul admiterii căii de atac.

134. Doar în situația în care apelul principal este respins ca inadmisibil, ca tardiv ori pentru alte motive care nu implică cercetarea fondului se prevede expres, în norma legală, că apelul incident rămâne fără efect, soluție firească, în considerarea intenției inițiale a intimatului din apelul principal de a renunța la atacarea hotărârii primei instanțe, în măsura în care și partea adversă ar fi îmbrățișat o conduită similară. Acesta este, de altfel, singurul element de „accesorialitate” a apelului incident față de apelul principal, consfințit prin reglementarea legală cuprinsă în dispozițiile art. 472 alin. (2) din Codul de procedură civilă. *Per a contrario*, în celelalte ipoteze, apelul incident este analizat pe fondul său, această soluție fiind impusă în mod expres de lege.

135. Un argument suplimentar în acest sens îl reprezintă și faptul că principiul *non reformatio in peius*, consacrat prin art. 481 din Codul de procedură civilă, conform căruia apelantului principal nu i se poate crea o situație mai gravă decât

aceea din hotărârea atacată, nu se mai aplică dacă există un apel incident. În consecință, atât apelantului principal, cât și intimatului care a declarat apelul incident li se poate agrava situația în apel. Astfel, pot fi admise sau respinse ambele apeluri ori poate fi admis numai unul dintre ele.

Argumente privind autoritatea de lucru judecat a hotărârii atacate:

136. Legea stabilește că autoritatea de lucru judecat se atașează hotărârii prin care se soluționează în tot sau în parte fondul procesului, dar și atunci când se statuează asupra unei excepții procesuale ori asupra oricărui alt incident procedural [art. 430 alin. (1) din Codul de procedură civilă], precum și asupra unei chestiuni litigioase, dezlegate în cuprinsul considerentelor [art. 430 alin. (2) din Codul de procedură civilă]. Având în vedere că o excepție procesuală, un incident procedural sau o chestiune litigioasă poate fi soluționat(ă) și printr-o încheiere interlocutorie, efectul autorității de lucru judecat operează și în privința acestora, încheierile fiind hotărâri ale instanței, astfel cum prevede art. 424 alin. (5) din Codul de procedură civilă, iar art. 235 din Codul de procedură civilă dispune, în mod expres, că instanța este legată de încheierile interlocutorii.

137. Art. 430 alin. (2) din Codul de procedură civilă statuează în sensul că nu numai dispozitivul hotărârii judecătorești dobândește autoritatea de lucru judecat, ci și considerentele pe care acesta se sprijină, inclusiv cele prin care s-a rezolvat o chestiune litigioasă.

138. Or, invocând faptul că, prin apelul sau recursul incident, nu se poate ataca ceea ce nu a fost atacat prin apelul principal, pentru că s-ar aduce atingere autorității de lucru judecat a hotărârii judecătorești, în oricare din formele ei de manifestare deja evocate, se ignoră dispozițiile art. 430 alin. (4) din Codul de procedură civilă care reglementează faptul că, atunci când hotărârea este supusă apelului sau recursului, fără a face distincție între căi de atac principale sau incidentale, autoritatea de lucru judecat este una provizorie.

139. Astfel, art. 430 din Codul de procedură civilă valorifică și, totodată, unifică distincția doctrinară între autoritatea lucrului judecat — „calitate atașată hotărârii de la momentul adoptării ei și până la expirarea termenului de exercitare a căilor de atac de reformare sau de retractare ori, după caz, până la respingerea acestora” și puterea lucrului judecat — „calitate atașată hotărârii care nu mai poate fi reformată sau retractată”, ceea ce, în concepția noului cod, corespunde autorității de lucru judecat definitive; în prezent însă, ambele ipostaze ale noțiunii sunt acoperite de semnificațiile atribuite autorității de lucru judecat prin acest text, în particular, prin dispozițiile de la alin. (4) și (5).

F. Analogia argumentelor privind recursul incident:

140. Argumentele reținute în cele ce preced sunt aplicabile, prin analogie, și în materia recursului incident, dată fiind norma de trimitere cuprinsă în dispozițiile art. 491 alin. (1) din Codul de procedură civilă și faptul că instituția recursului incident nu prezintă o reglementare proprie, fiind aplicabile normele procedurale prevăzute pentru apelul incident, cuprinse în dispozițiile art. 472 din Codul de procedură civilă, dar cu observarea dispozițiilor speciale din procedura recursului.

141. Astfel, recursul incident se va exercita dacă sunt întrunite condițiile prevăzute de art. 472 din Codul de procedură civilă, iar soluțiile preconizate vor fi aceleași în ceea ce privește influența modului de soluționare a recursului principal asupra modului de soluționare a recursului incident.

142. Art. 491 alin. (1) din Codul de procedură civilă prevede, însă, că dispozițiile art. 488 din Codul de procedură civilă rămân aplicabile, ceea ce înseamnă că recursul incident va putea fi exercitat exclusiv pentru motive de nelegalitate, ca și recursul principal, sub aceeași sancțiune a nulității.

143. Pentru argumentele expuse, apelul incident nu poate fi limitat doar la partea din hotărâre ce face obiectul apelului principal, intimatul având la dispoziție această cale de atac pentru a obține schimbarea hotărârii primei instanțe, în oricare dintre soluțiile care îl nemulțumesc, exercitarea dreptului său

neputând fi îngrădită doar la situațiile în care obiectul celor două forme de apel este același.

144. Prin urmare, nu există niciun argument legal pentru a restrânge obiectul apelului incident doar la obiectul apelului principal, cât timp raportul de dependență între cele două forme de exercitare a căii de atac a apelului se repercutează numai asupra interesului intimatului de a ieși din pasivitatea inițial prefigurată, ceea ce determină, în mod logic, și soluția configurată de legiuitor pentru ipoteza respingerii apelului principal, fără a intra în cercetarea fondului. Astfel, natura accesorie a apelului incident trebuie privită exclusiv în cheia temporalității, în sensul că atât introducerea, cât și eficiența acestuia depind de formularea legală și menținerea apelului principal, dar această condiționalitate nu afectează obiectul apelului incident.

145. Concluzionând, dispozițiile art. 472 alin. (2) și art. 491 alin. (1) din Codul de procedură civilă nu condiționează formularea apelului/recursului incident de invocarea unor motive de apel/recurs care să vizeze doar dispozițiile hotărârii care au

fost criticate prin cererea de apel/recurs principal, putându-se considera că motivele apelului/recursului incident pot tinde la anularea/schimbarea, respectiv casarea hotărârii atacate sub orice aspect care prezintă interes pentru intimatul care declară apel/recurs incident.

146. Soluția este în concordanță cu cele exprimate în doctrina juridică relevantă în chestiunea supusă dezlegării în cauză, în care s-a conturat interpretarea potrivit căreia: „împrejurarea că apelul exercitat în temeiul art. 472 alin. (1) C. proc. civ. este formulat pe calea unei cereri incidentale nu înseamnă că intimatul poate tinde la schimbarea sentinței numai în raport cu ceea ce a cerut apelantul principal, ci poate urmări schimbarea sentinței sub orice alt aspect.”

147. În același sens, tot în doctrină s-a considerat că, și în ipoteza în care apelul principal este îndreptat numai împotriva unora dintre dispozițiile hotărârii atacate, apelul incident nu trebuie să se circumscrie doar la acestea, ci poate să vizeze și altele dintre soluțiile cuprinse în acea hotărâre.

148. Pentru aceste considerente, în temeiul dispozițiilor art. 517 din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Galați și, în consecință, stabilește că: În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 472 și art. 491 din Codul de procedură civilă, apelul sau recursul incident nu poate fi limitat la obiectul apelului sau recursului principal, ci poate viza orice alte soluții cuprinse în dispozitivul hotărârii atacate și/sau considerentele acesteia.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 517 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 22 iunie 2020.

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CORINA-ALINA CORBU

Magistrat-asistent,
Cristian Balacciu

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.73, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72

Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

5 948493 250333